

کلیدواژه‌ها: دروس تکمیل مهارت - کاردانش - آموزش کوتاه‌مدت

در ابتدا اشاره‌ای داریم به اینکه آموزش مهارت‌ها در دوره کاردانش و فنی‌و حرفه‌ای با سرفصل‌های دروس عمومی و تخصصی اولویت‌های هر رشته محسوب می‌شوند و هنرآموز در کنار این دروس، از همان ابتدا، آموزش دروس تکمیل مهارت را دریافت می‌کند. این دروس، که با در نظر گرفتن چندین ماده آموزشی همراه می‌شود هدف فرایند تکمیلی را در کنار این مهارت‌ها دنبال می‌کند.

با نگاهی اجمالی می‌توان به مواردی اشاره کرد که در طول این سال‌ها براساس روند حاصل شده از تکرار برخی از ناکارآمدی‌ها نتایج به‌دست آمده را مورد تردید قرار داده است. از این دست می‌توان به مواردی مانند منابع آموزشی، تألیف کتب درسی، نیروی انسانی، ساعت تدریس، زیرساخت‌های قبل از ورود به برخی از این دروس، طرح درس و شیوه‌های ارزشیابی معین شده اشاره کرد.

نقد و بررسی

دروس تکمیل مهارت، از اهداف تاننتایج

لیلا اشرفی

هنرآموز هنرستان پویندگان - شهریار

رشد آموزش فنی‌و حرفه‌ای و کاردانش

دوره نهم / شماره ۱ / پاییز ۱۳۹۲

آموزش بسیاری از قوانین از سال‌های نخست کودکی آغاز می‌شود البته به شکلی خاص و باروش متناسب آموزشی در هر دوره تحصیلی

مورد توجه قرار می‌دهد و این ویژگی را عمدتاً در سه فصل اول می‌آورد. چرا که توجه مؤلف به بیان مبانی عقلانی و فلسفی وجود حقوق کار است، در حالی که نام کتاب، قانون کار است ولی در ساز و کار کتاب اخیر به قوانین کمتر اشاره شده است. این شیوه بیان صرفاً برای آماده‌سازی مخاطبین دانشگاهی مناسب است. در اینجا مخاطب، به مرتبه دانشجو می‌رسد و هدف اصلی رها می‌شود. از موارد دیگر، به لحاظ آماده‌سازی کتاب، می‌توان به نبودن تصویرسازی متناسب با متن کتاب، بهره‌نگرفتن از فونت‌های جدید فارسی و از صورت‌های گرافیکی بدیع متناسب با محتوا و به کار نبردن سبک جدید اشاره کرد.

از کتاب که بگذریم نحوه برنامه‌ریزی پرشتاب ساعت تدریس در یک دوره کوتاه مدت، یعنی یک ساعت در هفته، معضل دیگری را برای آموزش به همراه آورده است. چرا که در این صورت فرایند تدریس پرمعنا و کارآمدی شکل نمی‌گیرد و

تنها جسته و گریخته مخاطب خود را تا پایان یک سال آموزشی با خود می‌کشد؛ مخاطبی که نه زیرساختی را دریافت کرده است و نه محتوای مناسب آموزشی و نه روند آموزشی متناسب با دوره آموزشی مهارت را؛ در نتیجه آموزش، به همان سرعت که حاصل شده از دست هم می‌رود.

نبودن تصویرسازی متناسب با متن کتاب، بهره‌نگرفتن از فونت متناسب از جمله کاستی‌های کتاب قانون کار (چاپ ۱۳۹۱) می‌باشد

در اینجا اشاره‌ای می‌کنم به اینکه آموزش بسیاری از قوانین که از سال‌های نخست کودکی آغاز می‌شود البته به شکلی خاص و با روش متناسب آموزشی در هر دوره تحصیلی، که روندی طولانی مدت دارد به صورت مستمر انجام می‌شود. نمونه آن در این سال‌های اخیر روند روشمند کشور ما در آموزش قوانین راهنمایی و رانندگی است که از سال‌های کودکی آغاز می‌شود و البته پیام آن به صورت‌های مختلف به مخاطب خود در طول زندگی می‌رسد. به این ترتیب می‌توان عوامل بازدارنده را در کنترل افراد به موقع شکل داد و در نهایت هر فرد در جامعه می‌تواند با بسیاری از قوانین آشنا شود و آمادگی لازم را جهت ورود به اجتماع کسب کند.

در خاتمه پیشنهاد می‌کنم جهت رفع تمامی ناکارآمدی‌های موجود در آموزش دروس تکمیل مهارت برگشت دوباره و بازنگری و بازسازی زیرساخت‌های آموزشی تحقیق یابد و توجه مسئولین امر نیز در تمامی بخش‌های مختلف، اعم از اهداف و سیاست‌گذاری‌ها، نیروی انسانی، تألیف کتاب و برنامه‌ریزی آموزشی، از ابتدا تا انتها تلاش کنند.

آنچه در دوره کاردانش دیده می‌شود این است که فراگیرنده برای یادگیری هر مهارت خاص مسیری کوتاه‌مدت را، جدا از سایر آموزش‌ها، در اختیار دارد. لذا می‌تواند به طور مشخص به یادگیری آنچه برایش کاربرد مستقیم دارد بپردازد و شاید به همین دلیل است که این دروس در کنار سایر دروس مهارتی و تخصصی کمرنگ شده است.

از نگاهی دیگر می‌توان بی‌توجهی مسئولان آموزشی و صاحبان تألیف کتاب را به شاخص‌های زیر در نظر گرفت: تهیه و تألیف کتب درسی از منظر محتوا و تناسب آن با مخاطب، کمک به یادگیرنده در حل مسائل زندگی، تصویرسازی‌های متناسب و تأثیر آن‌ها بر رشد و توسعه جامعه، علاقه یادگیرنده و استانداردهای مناسب در هر رشته، پیش نیازهای مناسب در سال‌های قبل برای ورود و آماده‌سازی مخاطب.

از سوی دیگر هر نوع آموزشی معلومات متناسب هنرآموزان و دبیران را می‌طلبد، اما متأسفانه آموزشگران این دروس فاقد معلومات متناسب‌اند و اکثریت قریب به اتفاق آن‌ها هنرآموزان مهارتی هستند که صرفاً در جهت تکمیل ساعت تدریس خود به ناچار مدرس این دروس شده‌اند، که این خود انگیزه و رغبت را از آنان گرفته است و به این ترتیب موقعیت معناداری جهت فعالیت فراگیرنده و رضایت وی از تجربه‌های یادگیری حاصل نشده و در پایان، زحمت و اتلاف انرژی و هزینه بسیار را برای سیستم آموزشی کشور به همراه دارد. متأسفانه مواردی از این دست بسیار شایع است.

در این سال‌ها برنامه مسئولین برای کاهش مشکلات یاد شده این بوده تا با آموزش‌های کوتاه‌مدت دوره‌های ضمن خدمت برای دبیران و برگزاری برخی همایش‌ها و جشنواره‌ها و مسابقات در یکی از این دروس (به طور مثال در درس کارآفرینی) تا حدودی بر اهمیت آن بیفزایند، اما ویژگی این دروس به گونه‌ای است که هنوز اقدام اهل خود را می‌طلبد و بی‌شک رفع همه این موارد مستلزم توجه به رعایت برخی از استانداردهای آموزشی، که در ابتدا به آن‌ها اشاره شد.

در این مقاله کوتاه به بررسی کتاب **قانون کار** می‌پردازیم. در این کتاب مشکل به صورت حادث‌تری دیده می‌شود و با هدف پیش‌بینی شده کاملاً فاصله دارد. یکی از این اهداف، آشنایی مخاطب کاردانش با قوانین کار است که متأسفانه روند آموزشی آن جهت فراگیری قانون، بدون گذراندن پیش‌نیاز قبلی، در دوره کاردانش صورت می‌گیرد. نکته دیگر روند تغییرات کتاب در این چند سال توسط صاحبان تألیف است. برای نمونه به آخرین تغییر کتاب، پس از طی یک مرحله چاپ آزمایشی در سال ۱۳۹۰ و رفع کاستی‌های آن در نهایت و چاپ کتاب در سال ۱۳۹۱ اشاره می‌کنم، که مؤلف محتوای حقوق کار را